

Kovács Istenke álmodik

– Spanyolországba kell menni, ott érdemes pincérnek lenni! – tört fel Filipből az őszinte sóhaj, amikor meglátta Kovács Istenkét belépni az ajtón. – Egy ilyen városban, mint Újvidék, lehetetlen egy rendes kávéházat fenntartani. Egyszerűen nem lehet olyan alacsonyra engedni az árakat, hogy az a vendégeknek is megfeleljen. Mert ebben a létbizonytalanságban, ha be is tér egy-egy vendég, nem mernek semmi újat kipróbálni, semmi olyat rendelni, aminek nem tudják biztosan az árát, félnek attól, hogy azután nem tudnák kifizetni. Nem mindenki teheti meg azt, amit maga, hogy megiszik nálam néhány kávé, néhány szódát, esetleg a végén pár sört is. Pedig higgye el, hogy az embereknek erre áldozniuk kellene! A kávéház, hogy is mondjam, azért van, hogy levezesse a feszültségeket, a stresszt, ami az emberben a nap folyamán felgyülemlik. Nemhiába mondták azt a kávéházzal hajdanán, hogy az ember második otthona...

– Én úgy tudom, hogy ezt a kocsmákról szokták mondani – szakította félbe a pincért Kovács Istenke.

– Akkor rosszul tudja! Na, hol is tartottam? Megvan. Tehát, ezzel a feszültséggel, ami az emberben egyre csak gyűlik, ezzel kezd valamit a kávéház.

– Persze, csak ahogyan azt az imént ön is megjegyezte, kedves Filip, ez a feszültségek levezetésének egy eléggé költséges módja. És ha jobban belegondolunk, mi okozza a feszültséget az emberben? Hát a pénz hiánya.

– Na, látja, pont erről van szó! Spanyolországban megbecsülik, megfizetik az ember munkáját, így a munkahelyi feszültséget is van miből levezetni. Itt meg csak, már elnézést a szóhasználatért, baszogatnak bennünket. Pár ezer dinárért a lelkünket is oda kell adnunk, és még arra sem kapunk időt, hogy feltöltődjünk! Képtelenek vagyunk szabadnak érezni magunkat, mert minden a rabságunkra emlékeztet bennünket! Itt van példá-

ul a sajtó... Szinte már nincs is olyan újság, amitől fel ne fordulna az ember gyomra.

– És úgy gondolja, hogy erre is gyógyír lenne Spanyolország?

– Naná! Egyetlen szót mondok magának: spanyolnátha.

– Igen? És pontosan mit is akar ezzel mondani?

– Tudja maga azt, hogy ez a szó mennyire megtévesztő? Mert nem azért használják ám ama betegség megnevezésére, mert az ott, Spanyolországban ütötte föl a fejét, majd onnan terjedt át azután egész Európára! Fenét! Hanem azért, mert a spanyol sajtó volt az első, amely mert írni erről a betegségről... Mindenhol máshol titkolták! Ugye, milyen érdekes?

– Lehet, hogy csak azt szerették volna elkerülni, hogy világszintű pánik alakuljon ki.

– Persze, mert ha nem nevezzük nevén a dolgokat, máris könnyebb elviselni, hogy mindenki kidől mellőlünk? Hanem inkább arról meséljen nekem, Kovács, hogy mi történt önnel az elmúlt napokban? Mikor is látam utoljára?

– Kedden, azt hiszem.

– Talán került engem? Vagy átpártolt valamelyik konkurenciához?

– Dehogy. Ha jól belegondolok, kedd óta nem is jártam kávéházban.

– Mert előtte járt? – próbált viccelni Filip.

– Úgy elmentek ezek a napok, hogy szinte alig tudtam részt venni bennük. De miről szeretne hallani, Filip?

– Nem is tudom, mi van például azzal a postáskisasszonnyal? Hogy is hívják?

– Ljiljana.

– Igen, igen. Szóval? Összejött?

– Hát, ha úgy vesszük, igen. Csütörtök reggelig sok minden történt velünk, de azóta nem hallottam felőle. És ha egy mód van rá, kedves Filip, nem is szeretnék erről többet beszélni.

– Oké, akkor ne beszéljen nekem Ljiljanáról! Beszéljen valami másról! Valami csak történt még magával az elmúlt napokban?!

– Amikor épp nem Ljiljanával voltam, vagy nem őt kerestem, akkor tettük az apámat.

– Ó, sajnálom! Részvétem!

– Rémálom volt ez a hét, Filip, de a végére azért mégiscsak sikerült kilábalni belőle. Mindenesetre adnék magának egy tanácsot, ha ugyan elfogadja egy ilyen mihaszna gazfickótól, mint amilyen én vagyok... Ha egyszer elköltözik innen Spanyolországba – vagy bánom is én, hová –, ne vi-
gyen magával semmit. Annyit sem, amennyi a markában elfér. A testün-

kön már amúgy is túl sok a jel... És ha most megbocsát, akadt egy kis elintézni valóm.

– Azért, ugye, még visszajön?

– Ha nem bánja, itt hagynám a hátizsákom. Ezért feltétlenül betérek még ma este, a vonat indulása előtt.

Amikor Kovács Istenke belépett a *London Pubba*, épp az ismert helyi zenekar, a Gagarin hangolt. Egy R.E.M. feldolgozást játszottak, a *The One I Love*-ot. A lány már ott ült az egyik asztalnál, és ütemesen járt a lába a zene ritmusára. Nyilván úgy képzelte el az estét, hogy majd végigtáncolják a koncertet, és végül valamelyiküknél álomba kényeztetik egymást – gondolta Istenke. Nem először került efféle szituációba, és ilyen esetekben rendszerint veszített. Mindig olyan kifogást sikerült találnia, amit később a kialakuló vita hevében képtelen volt megvédeni, és végül mindig meg kellett hajtania magát a női akarat előtt.

Úton az asztalhoz most is a megfelelő taktikán gondolkodott, de mivel nem jutott eszébe semmi épkezláb ötlet, úgy döntött, hogy teljesen őszinte lesz. Nem keres kifogásokat, egyszerűen megmondja azt, ami van: hogy *most* kell visszamennie Budapestre, amikor mindent – legalábbis úgy tűnik – elrendezett maga mögött. És elmondja azt is, hogy többé nem szándékozik visszatérni Újvidékre.

– Úgy terveztem, hogy megleplek egy szerelemlakattal – fogadta a lány nevetve Kovács Istenkét. – De mire eszembe jutott ez a nagyszerű ötlet, már zárva találtam az egyetlen vaskereskedést, amit ismerek.

– Talán nem is baj. A szerelemlakat felesleges súly, átrendezi az egyensúlyi állapotokat.

– Épp úgy, mint az alkohol.

– Igen, pontosan úgy. És azt hiszem, elég volt tegnap látnod, hogy milyen is az, amikor elveszítem az egyensúlyérzékemet.

– Nem mondom, hogy nem voltak kritikus pillanatok... Például, amikor félmegtelenül léggitározóztál a biliárdasztalon, és közben üvöltötted a *Should I Stay Or Should I Go*-t... De mindent összevetve, nem volt vészes a helyzet.

– Hát, jó is, hogy megemlítetted a Clash-t... – kezdett volna bele a mondókájába Kovács Istenke, ám sehogy sem találta a megfelelő mondatokat. Végül csak annyit sikerült kinyögnie: – Ma este elmegeyek.

– Na, és mi lesz a koncerttel? Látod, hogy a fiúk milyen lelkesen készülődnének.

– Majd egyszer... Máskor megnézem őket.

– De hát most ők is itt vannak, és te is. Keresve sem találhatnánk jobb alkalmat ennél!

– Na, figyelj, beszéljük meg! Itt maradok veled, de a vonatom indulása előtt negyven perccel le fogok lépni, ha tetszik, ha nem, és te nem fogsz engem marasztalni. Rendben?

– Oké, ahogy akard. Legyen így – mondta a lány szomorú arccal.
– De neked is meg kell ígéred valamit. Mégpedig azt, hogy ma este jól megtáncoltatsz!

– Ez elég jó alkunak tűnik.

Közben a koncerttéren lassan gyülekezni kezdtek az emberek, egyre nagyobb lett a zsvaj. Kovács Istenkének és a lánynak egyre közelebb kellett hajolniuk egymáshoz, hogy megértsék, mit mond a másik.

A félelmeikről beszélgettek. A lány azt magyarázta Istenkének, attól fél leginkább, hogy egyszer megszűnik az emberek egymás iránti figyelme, hogy eljön az idő, amikor teljesen bezárkózunk, olyan szinten eluralkodik rajtunk az egoizmus, hogy egyáltalán nem vesszük észre a másikat, nem vesszük észre, hogy másoknak is vannak igényei, elvárásai velünk szemben, és vannak szükségleteik is. Egy zenész házaspárról mesélt, akik anyyira el voltak telve önmagukkal, és a családdal szemben olyannyira előtérbe helyezték a karrierjüket, hogy a fiuk harmadik születésnapján jöttek rá arra, siket a gyermek. Ezt követően Kovács Istenke beszélt a lánynak Budapest közönyéről, amelyet a kisvárosi ember képtelen megszokni, de vannak esetek, amikor áldásként éli meg. Majd pedig a saját legnagyobb félelméről, egy régebbi álmáról mesélt, amelyben egyszerre tűnt el körülötte a világ, s ő maga a szűzféher semmiben lebegett. Az álom arról szólt, hogy folyvást ebbe a semmibe, a hiányba ütközött, miközben a hiány folyton változtatta a tulajdonságait. Egyszer olyan volt, mint egy gumiszoba, melynek falairól visszapattant minden akarat, másszor vattaszerrű, puha kegyetlenség.

– Ez még talán az emberi közönytől is szörnyűbb – mondta a lány, és kézen fogta Kovács Istenkét, ezzel is jelezve, hogy itt most félbe kell szakítaniuk a beszélgetést, hiszen közben elkezdődött a koncert.

A koncert nem volt sem rossz, sem pedig jó. Megmozgatta a közönséget, mégsem ért el eszméletlen magasságokat. Kovács Istenke ettől függetlenül jól érezte magát. Olyan volt számára ez az este, mint egy jéggel megtöltött tömlő, amelyet az ember a betört orrához szorít. Egymás után sorjázta az ismert dallamok, unalomig hajtogatott refréneket, virtuóz szólók, és sebeket gyógyítottak, hiányt enyhítettek, feszültséget oldottak fel, attól

függően, hogy kinek mire volt a leginkább szüksége. Így ment ez egészen addig, mígnem elérkezett az idő arra, hogy hősrünk továbbálljon.

Ahogy odaszólt volna a lánynak, akkor jött rá, hogy még mindig nem tudja a nevét. Ám mielőtt még bármit is mondhatott volna, a lány hátrafordult, és közölte Istenkével, hogy indulniuk kell.

A taxi a Nemzeti Színház előtti buszmegállóban várta Kovács Istenkét és a közben mellé szegődő utastársát. A Šafárikról elnevezett kis utca érintésével, a Pap Pál utcán át közelítették meg a Felszabadulás sugárutat. Istenke furcsának találta a sofőr választását, ám annak mégiscsak örült, hogy így eszébe juthatott a kiváló szlovák nyelvész, aki a szlovák nyelv mellett szerbül és magyarul is beszélt, szabad idejében pedig Arisztophanész és Schiller drámáit fordította szláv nyelvre. Csodálta ezeket a Pavel Jozef Šafárikhoz hasonló ízig-vérig kelet-európai zseniket, akik egész életüket az Újvidék–Budapest–Pozsony(–Prága) tengely mentén élték le, és szabadon jártak-keltek az egyes kultúrák között, közben fordítottak, helytörténetet vagy grammatikát írtak emberfeletti szorgalommal. Az egyetemes kultúra utazó ügynökei voltak ők, akik a huszonegyedik századi tunya ember számára elérhetetlen ideálok, de legalábbis nehéz a nyomdokukba lépni. Akárcsak Šafárikot, csodálta a Šid közelében született Magarasevics Györgyöt is, akiről akkor hallott először, amikor Ica néni a róla elnevezett kis utcába költözött. Csodálata pedig folyton nőtt, ahogyan ásott egyre lejjebb Újvidék múltjába – a mélyben szenesedő történetek voltak ennek a csodálatnak a fűtőanyagai. És most is, ahogy az emlékei, ismeretei között botorkált, úrrá lett rajta az a korábbi jóleső érzés.

Közben eleredt az eső, a lány az ablaküvegen végiggördülő vízcseppeket figyelte. A taxis számára is furcsa lehetett ez a két, mélyen a gondolataiba merülő ember. Talán érezhette is, hogy itt most nincs helye semmi felesleges zajnak, így az autórádiót is elnémította.

Némán álltak odakinn, az esővíztől csillogó peronon is. Némán néztek, ahogy lassú kígyóként besiklik az Avala nemzetközi gyorsvonat az átlomásra.

A csöndnek ezernyi fajtája, minősége ismeretes, sokféleképpen kitölt-heti a tárgyak és élőlények közötti űrt. Kovács Istenke újvidéki látogatását – dacára a beszélgetéseknek, a koncertnek, a folyton körötte hömpölygő embermasszának – szinte az elejétől a végéig *csöndben* töltötte, erre akkor jött rá, amikor vonata hatalmas csörömpöléssel áthaladt a Ferencsatorna partjait összekötő vasúti hídon. Percekkel később – talán akkor, amikor Máriamajort érintették – eszébe jutott, hogy a katonai hátizsákot

a Teátrum Kávéházban felejtette. Bár a táska nem tartalmazott komolyabb értékeket, kezdetben mégis vadul kalapált a szíve. Végül kényszerűen betörődött a veszteségbe, és látszólagos nyugalommal sóhajtotta maga elé egy Bodor-novella szentenciáját: „Csomag nélkül érdemes utazni.” Az ablakon túl olykor falvak, kisvárosok fényei villóztak, egyébként koromsötét, csillagtalan este volt. A cipőjét óvatosságból a fejéhez közel, az ülés alatt helyezte el, majd elnyújtózott a koszos műbőrön, és mély álomba zuhant.